

Анализ на развитието на цените в страната

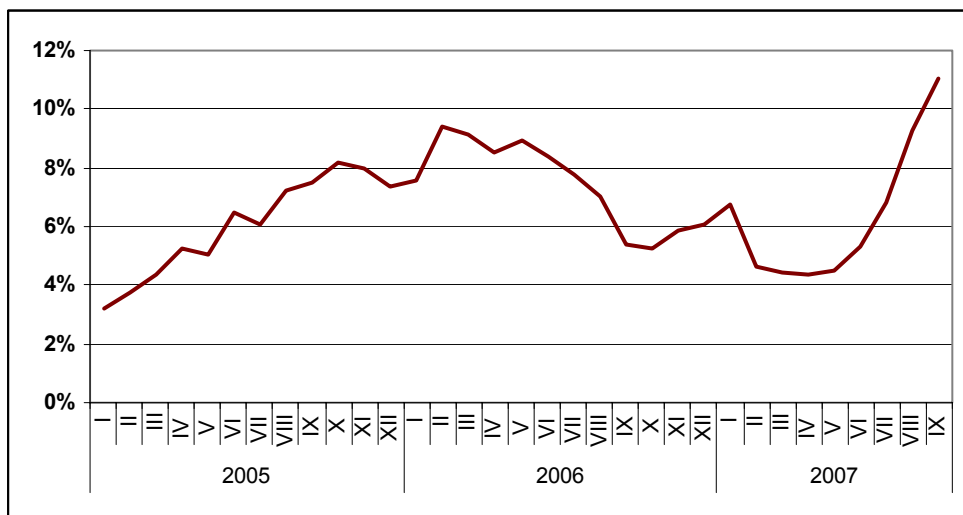
Съдържание

Развитие на инфлацията в България до септември 2007 г.	3
Инфлацията в ЕС	3
Декомпозиция на инфлацията в България по сектори	4
Фактори, които влияят върху относителните цени и върху инфлацията в страната.....	6
1) Парично предлагане	6
2) Шокове на предлагането	9
3) Външно търсене	10
4) Административни цени	11
5) Доходи.....	12
6) Ефектът от присъединяването на страната в ЕС	13
Мерки и политики за понижаване на инфлацията.....	15

Развитие на инфлацията в България до септември 2007 г.

Инфлацията в България в края на септември 2007 г., измерена чрез ХИПЦ, е 8,1%. Средногодишната инфлация за деветмесечието е 6,2%. Месечната инфлация за м. септември е 1,2%. През м. август месечната инфлация достигна най-голяма стойност от началото на годината – 2,23%, въпреки че традиционно през този месец се отчита дефлация в страната, поради влиянието на сезонни фактори и намаление на цените на селскостопанските продукти.

Графика 1: Изменение на ХИПЦ по месеци спрямо съответния месец на предходната година

Източник: НСИ

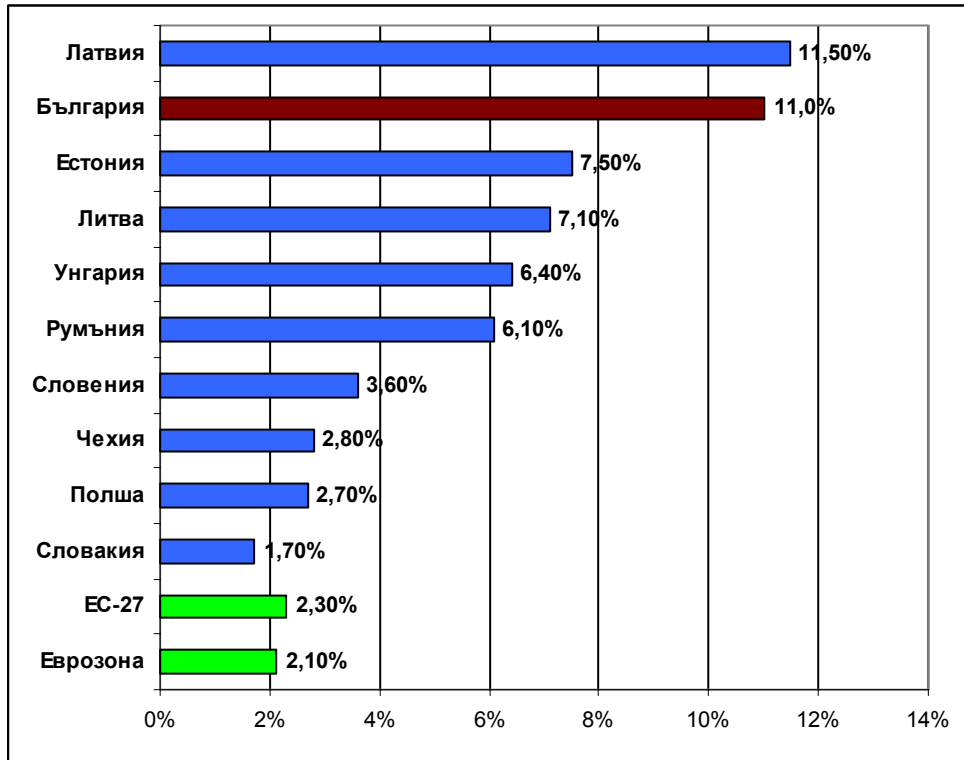
Инфлацията в ЕС

За сравнение, инфлацията на годишна база в ЕС-27 през септември 2007 г. е 2,2%, с 0.3 процентни пункта по-висока спрямо август същата година (1,9%). Месечната инфлация през септември 2007 г. е 0,4%. Инфлацията в Еврозоната на годишна база през септември възлиза на 2,1%.

През септември 2007 г. най-ниската инфлация на **годишна база** (септември 2007 спрямо септември 2006) се отчита в Малта (0,9%), Дания (1,2%) и Холандия (1,3%). Най-висока е инфлацията в Латвия (11,5%), България (11,0%) и Естония (7,5%).

Най-ниска **средногодишна инфлация** през септември 2007 г. се отчита в Малта (0,4%), Франция (1,4%) и Финландия (1,4%), а най-висока – в Латвия (8,2%), Унгария (7,8%) и България (6,2%).

Графика 2: Инфлация на годишна база за м. септември 2007 г. (септември 2007 спрямо септември 2006)

Източник: Евростат

Декомпозиция на инфлацията в България по сектори

Три сектора допринасят в най-голяма степен за покачване на равнището на цените на стоките и услугите в България.

От началото на годината най-голяма инфлация се отчита в сектора на хранителните продукти и безалкохолни напитки – 15,1% до м. септември. Приносът на този сектор към инфлацията е 3,51 процентни пункта. Това обуславя и високото влияние на този сектор към инфлацията с натрупване – 2,12 процентни пункта. Причините за увеличаване на цените в тези сектори са комплексни, но най-важните сред тях са неблагоприятните климатични особености през 2007 г., които доведоха до ниски реколти на зърно, плодове и зеленчуци и тенденцията за увеличаване на цените на непреработените

селскостопански продукти, които отбелязаха рекорди на световните стокови борси.

Влиянието на сектора „храни“ в инфлацията в България, измерена чрез ХИПЦ, е по-голямо от влиянието в инфлацията в еврозоната поради различните тегла, които се използват в индексите. В България теглото е 23,25%, докато в Еврозоната е 15,57%.

Друг сектор, в който се отчита двуцифрено ниво на инфлацията от началото на годината, е “ресторанти и хотели” – 13%. Влиянието му върху инфлацията е 0,66 процентни пункта¹, а приносът – 1,55. Увеличаването на средните цени в този сектор се обуславя от по-високите цени на хранителни продукти от една страна, а от друга – от нарастване на търсенето от страна на туристи и увеличаване на доходите на българските граждани.

Третият сектор, в който се отчита по-висока инфлация от средната за страната, е транспортът – 9,2% до септември. Влиянието, което оказва върху общата инфлация за страната, е 0,23 процентни пункта, а приносът му към ХИПЦ-инфлацията е 1,61 процентни пункта.

От началото на годината се отчете намаление на цените в един сектор според официалната класификация на разходите, приета при изчисляване на ХИПЦ – “алкохолни напитки и тютюневи изделия”. Това се дължи преди всичко на намалението на цените на цигарите и тютюневите изделия, следствие от либерализирането на цените и отпадането на контрола на държавата върху цените на вносните цигари. Приносът на сектора към инфлацията с натрупване от началото на годината е –0,17 процентни пункта, а влиянието му върху инфлацията е -0,65 процентни пункта.

¹ Влиянието на определен компонент върху инфлацията е пресметнато по методология на Евростат и отразява промяната в общата инфлация поради включването му в ХИПЦ.

Таблица 1: Инфлация в България по сектори

Класификация на разходите	Тегло, използвано през 2007 г.	От началото на година	Месечна база	На годишна база	Влияние върху общата инфлация с натрупване (процентни пункта)
		Септември.07 Декември.06	Септември.07 Август.07	Септември.07 Септември.06	
Общо	100%	8,1%	1,2%	11,0%	8,1
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	23,25%	15,1%	2,1%	25,6%	2,12
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	5,54%	-3,0%	0,3%	-2,7%	-0,65
Облекло и обувки	4,18%	5,2%	3,8%	9,1%	-0,13
Жилища (наеми, текущ ремонт и поддържане), вода, електроенергия, газ и други горива	10,32%	6,4%	0,3%	7,4%	-0,20
Жилищно обзавеждане, домакински уреди и принадлежности, и обичайно поддържане на дома	4,69%	3,1%	1,0%	4,8%	-0,25
Здравеопазване	5,11%	4,0%	0,3%	4,1%	-0,22
Транспорт	17,53%	9,2%	1,7%	7,9%	0,23
Съобщения	7,38%	0,2%	0,0%	0,0%	-0,63
Свободно време, развлечения и културен отдих	5,35%	0,3%	-4,6%	3,3%	-0,44
Образование	1,10%	6,3%	5,4%	9,0%	-0,02
Ресторанти и хотели	11,95%	13,0%	2,5%	16,7%	0,66
Разнообразни стоки и услуги	3,59%	7,7%	0,5%	11,1%	-0,02

Източник: НСИ, изчисления на ИПИ

Фактори, които влияят върху относителните цени и върху инфлацията в страната

1) Парично предлагане

Монетарната политика на Европейската централна банка (ЕЦБ) оказва директно влияние върху паричното предлагане на страната, а от там и върху равнището на цените, поради наличието на паричен съвет и фиксирания курс на лева към еврото. Краткосрочните лихвени проценти на междубанковия пазар в България са много близки по стойност до тези в Еврозоната, което означава, че ЕЦБ пряко въздейства върху тези показатели и в страната. От друга страна обаче по-дългосрочните лихвени проценти могат значително да се различават от тези в Еврозоната поради наличието на валутен риск между българския лев и еврото, както и на специфичния за страната риск.

Растежът на паричната маса и кредитите в Еврозоната е значителен. Широките пари М3 достигнаха годишен прираст от 11.3% през м. септември, а кредитите

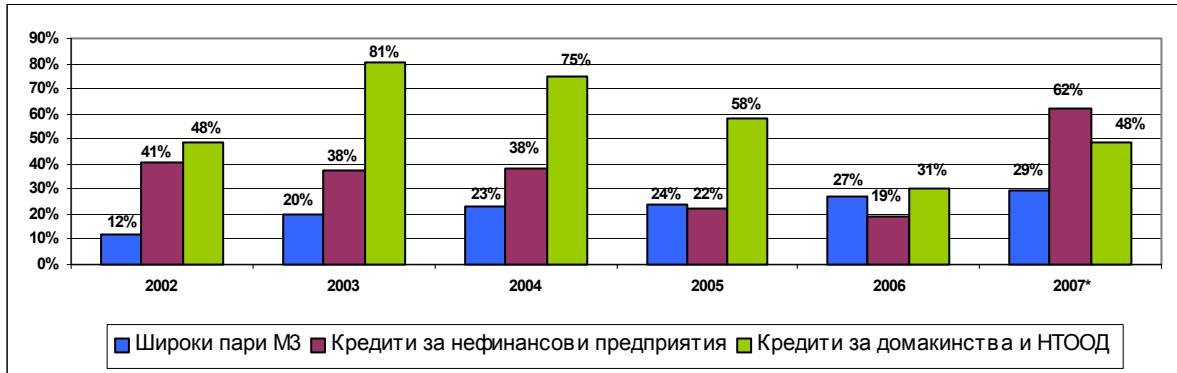
за частния сектор – 11% на годишна база към септември 2007 г. Кредитите на парично-финансовите институции (ПФИ) допринасят най-много за ускорения прираст на вземанията от частния сектор. От компонентите на МЗ най-бързо растат краткосрочните депозити (с матуритет до 2 години) – 38,3% на годишна база до септември. Спестовните депозити (депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца) обаче се съкращават от началото на 2007 г.

Оценките на ЕЦБ за реалния и номинален паричен недостиг в Еврозоната показват наличието на твърде голяма ликвидност, която се абсорбира от покачване на цените. Най-силно въздействие може да се очаква върху притока на капитали и ликвидността в новоприсъединилите се страни (България и Румъния), тъй като пазарите им са по-малки по размер, икономиките са относително по-отворени и по-зависими от международните развития. Освен това ценовите равнища са относително по-ниски от средното за ЕС-27, което поради конвергенцията предполага и по-висока инфлация.

От декември 2005 г. ЕЦБ започна да увеличава основните лихвени проценти. Последното увеличение с 25 б. т. стана на 6 юни тази година и репо-лихвата достигна до 4%. През следващите месеци ЕЦБ запази лихвата на тези нива и се очаква до края на годината да няма ново увеличение. Това се обосновава с несигурността на финансовите пазари, породена от кризата с по-високо рисковите ипотечни облигации в САЩ. Въпреки задържането на репо-лихвата през август се наблюдаваше понижение на лихвите по овър-найт депозитите под референтните стойности от 4% в резултат на проведените операции по рефинансиране от ЕЦБ през месеца.

Според данни на БНБ през септември 2007 г. широките пари МЗ в България нарастват до 73,1% от БВП и отбелязват годишно увеличение от 29,1%. Ускореният темп на нарастване на паричната маса е предпоставка за по-висок растеж на цените в краткосрочен период. Все пак в случая трябва да се отчитат и лаговете между нарастването на паричните агрегати и непосредственото им въздействие върху търсенето и оттам – върху цените в страната. Кредитите за нефинансовите предприятия се увеличават до 37,8% от БВП, като бележат годишен прираст от 61,9%, а кредитите за домакинствата и нетърговски организации, обслужващи домакинствата (НТООД), растат годишно с 48% през септември.

Графика 3: Динамика на паричен агрегат МЗ и кредитни показатели за България (годишен темп на прираст в %)

Източник: БНБ

* Данните за 2007 г. са към м. септември.

През последните месеци няколко фактора водят до натиск за увеличаване на лихвените проценти в страната въпреки конкуренцията между търговските банки и други финансови институции и тенденцията през последните години за намаление на лихвените проценти по краткосрочните и дългосрочни кредити.

На първо място това е взетото решение на БНБ за увеличаването на минималните задължителни резерви (МЗР) за търговските банки от 8% на 12%, което влезе в сила от 1 септември 2007 г. Това би могло да оскъпи отпускането на кредити от страна на търговските банки. На второ място, политиката на ЕЦБ за увеличаване на референтния лихвен процент, която започна още през 2005 г., също води до оскъпяване на финансирането на банките, тъй като в по-голямата си част те са собственост на международни институции и получават финансиране от тях. На трето място, международната финансова криза, предизвикана от лошите ипотeki в САЩ, също ще окаже влияние върху страната най-вече чрез увеличаване на рисковия профил на пазара от гледна точка на чуждестранните инвеститори, които ще искат по-голяма премия за риска.

Тези фактори могат да доведат до намаление на прираста на парично предлагане чрез забавяне на кредитирането на нефинансовите предприятия и домакинствата. През септември месечният темп на прираст на МЗ (1,2%) е под средния за последните 12 месеца (2,2%). Този период обаче е твърде кратък, за да може да се направи обосновано заключение за развитието на широките пари

в по-дългосрочен план. Нещо повече – възможно е част от търговските банки да се опитат да компенсират по-високата цена на привлечения ресурс, като предложат повече кредити, за да запазят относително постоянна печалба. Освен това небанковите финансови институции, които не са толкова строго контролирани от централната банка, вероятно ще разширят своята дейност и като цяло растежът на кредитите би могъл да не се повлияе съществено от промяната в МЗР.

2) Шокове на предлагането

Вследствие на неблагоприятните климатични условия и сушата през 2007 г. реколтата в страната на зърнени култури е значително по-малка от предходната година. На Софийската стокова борса в края на септември търсенето на хлебна пшеница се осъществяваше в диапазон от 300-320 лв./тон, а предлагането от 420 до 470 лв./тон. През м. септември 2006 г. цените на хлебната пшеница са били около 160-180 лв./тон, т.е. увеличението на цените на вътрешния пазар е повече от 2 пъти. Влиянието на цените на зърното върху инфлацията в сектор храни в страната е съществено, тъй като то оказва въздействие не само на пазара на хляб и хлебни изделия, но и върху животновъдството чрез разходите за фураж. Освен това търсенето на хранителни стоки се характеризира с по-ниска еластичност спрямо цената, в резултат на което производителите по-лесно могат да прехвърлят нарасналите си разходи върху крайните цени.

България следва динамиката на цените на селскостопанската продукция на международните пазари. В началото на октомври бяха отчетени рекордни цени на световния зърнен пазар, свързани с неблагоприятните условия в Европа, Австралия и Америка и нарасналото глобално търсене.

През последните месеци се забелязва ускоряване динамиката на цените на хранителните стоки, които нараснаха с около 30% през август в сравнение със същия период на предходната година. Това се дължи на климатични фактори, които доведоха до ниски добиви при някои зърнени култури и ниски запаси и едновременно с това по-високи цени на горивата и химическите препарати и торовете и нарасналото световно търсене на зърно. Последното се обуславя от икономическия подем и увеличаване на благосъстоянието на гражданите на Китай и Индия, което доведе до повече търсене на храни с високо съдържание

на протеини (като мляко, месо), а от друга страна – от по-голямото търсене на селскостопански суровини за производството на био-горива поради националните политики в областта на енергийната ефективност и нарасналите цени на традиционните енергоносители.

Членството на България в ЕС от началото на годината влияе по посока увеличаване на свободната търговия със страните-членки. Предвид конюнктурата на европейския пазар, намаленото предлагане на зърно и по-ниското ценово равнище в България спрямо средното за ЕС, износът е печеливша стратегия за земеделските производители. Това също допринася за увеличението на вътрешните цени на пшеница и ечемик, за да се установи равновесие между търсенето и предлагането.

Друг шок, който влияе върху темпа на инфлацията, е нарастването на цените на петрола и на горивата. Те оказват директен и косвен ефект върху инфлацията чрез увеличаване на производствените разходи за фирмите, което се отразява и на крайните цени на стоките и услугите.

През второто тримесечие на 2007 г. цената на суровия петрол тип “брент” достигна 68,7 щ. д. за барел, което е увеличение с 18,4% спрямо миналото тримесечие. През септември цената продължи да нараства до 80 щ. д. за барел, а в началото на ноември – до 95 щ.д.

3) Външно търсене

Пълноправното членство на България в ЕС от 2007 г. доведе до намаляване на рисковия профил на страната пред чуждестранните инвеститори и подейства благоприятно върху имиджа на страната като туристическо място. Тези фактори съдействат за увеличаване на външното търсене.

Цените на недвижимите имоти в България продължиха да растат с бързи темпове и през третото тримесечие цените на жилищата средно за страната се увеличиха с 32.2% спрямо средните за 2006 г. при среден растеж на цените през 2006 г. - 14,7%². Това се обуславя най-вече от нарасналото и по-платежоспособно търсене от българските граждани, както и от чуждестранните резиденти.

² Данни на НСИ.

Цените на имотите могат да влияят върху потреблението посредством канала на кредитирането, тъй като жилищата могат да се използват като кредитно обезпечение. Ефектът върху българската икономика обаче все още е твърде ограничен.

През първото шестмесечие на 2007 г. обемът на жилищни кредити е близо 1,8 пъти по-голям от същия период през миналата година (4,41 млрд. лв.). През септември 2007 г. темпът на годишен прираст на жилищните кредити е 73,8%.

През първите две тримесечия на 2007 г. преките чуждестранни инвестиции в сектора недвижими имоти и бизнес услуги са 861,9 млн. евро. За същия период през 2006 г. те са били 670,3 млн. евро, т. е. номиналното увеличение е 29%.

Туристите също оказаха влияние върху покачването на цените през летните месеци. В курортни градове дори се забеляза увеличение на цените на потребителските стоки над тези в столицата, което говори за високо търсене.

Със 7,4% повече е общият брой туристи, посетили страната до края на октомври, приходите са се увеличили със 17,8%. С около 30% нараства броят на туристите - граждани на ЕС. Това е признак за нараснало вътрешно и външно търсене и пряко се отразява както върху цените на недвижимите имоти в страната, така и върху потребителските цени.

4) Административни цени

Административните цени оказват съществено влияние върху общото ниво на инфлацията, така и върху относителните цени, тъй като се отразяват не само директно чрез нарастване на цените в сектор “Жилища (наеми, текущ ремонт и поддържане), вода, електроенергия, газ и други горива” според класификацията на ХИПЦ, но и чрез увеличение на производствените разходи в промишлени предприятия. При нееластично търсене на продукцията от тези предприятия повишаването на разходите се отразява директно на потребителските цени.

В началото на годината се увеличиха винетните такси и цените за лекарските услуги при сключен договор с НЗОК. До м. август се увеличиха цените на питейната вода (13,7%), канализационните услуги (14,9%), ж.п. транспорт (5,4%), а през юли се увеличи цената на електроенергията за битови потребители средно със 7,8% и за малки промишлени потребители средно с

20%. Таксата за пренос и достъп до електропреносната мрежа беше повишена с 25%.

5) Доходи

Динамиката на доходите на домакинствата влияе върху частното потребление в икономиката. През второто тримесечие на годината официалните доходи в частния сектор растат номинално с 21.3% на годишна база, а в публичния сектор – с 14,5%. Тези данни не обхващат развитията по-късно през годината, свързани с увеличението на заплатите в бюджетния сектор с 10% от 1 юли и нарастването на учителските заплати вследствие на националната стачка.

Когато заплатите се увеличават в резултат на повишена производителност на труда, това означава, че икономиката расте и произвежда повече и няма натиск за увеличаване на общото ценово равнище, тъй като по-високото търсене в резултат на растежа на доходите се посреща от по-голямо предлагане. Когато доходите растат по-бързо от производителността заради недостиг на работна ръка, натиск за увеличаване на заплатите в частния сектор от страна на синдикатите или поради увеличени заплати в публичния сектор, всички тези фактори водят до ускорено търсене и покачване на цените. Това се отнася в по-голяма степен за сектора на нетъргуемите стоки и услуги в сравнение с търгуемите, защото повишените производствени разходи се пренасят директно в по-високи цени, тъй като липсва външен конкурентен натиск.

Фискалната политика също оказва влияние върху инфлацията в страната. Политиката на правителството по отношение на доходите в бюджетния сектор и социалната и пенсионна политика имат пряк ефект върху потреблението от една страна, а от друга – върху пазара на труда. Поддържането на бюджетен излишък през годината въздейства антиинфлационно. През последните месеци на годината, когато поставената цел за излишък е надхвърлена, правителството разполага със „свободни” средства, които може да изразходи по собствена преценка. Те служат за допълнителни възнаграждения на бюджетните служители и добавки към пенсиите. Тъй като склонността към спестяване на тези групи е относително ниска, тези допълнителни средства се използват за потребление, като по този начин цените в края на годината и в началото на следващата се повишават.

Когато паричното предлагане превишава търсенето на пари, тогава се пораждат следните ефекти за икономиката. Стопанските агенти държат повече парични баланси, отколкото биха желали. По тази причина те повишават търсенето на стоки и услуги. Това се пренася от една страна върху цените им, а от друга – намира израз и в повишен внос и намаляващо салдо по текущата сметка на платежния баланс. Допълнителните парични средства водят и до натиск върху заплатите, повишаване на заетостта и понижаване на коефициента на безработица, който достигна рекордни ниски стойности от 6.8% през м. септември. Търсенето на по-висококвалифицираните работници превишава предлагането, което води до по-бързо нарастване на заплатите им.

б) Ефектът от присъединяването на страната в ЕС

Членството влияе чрез няколко канала върху общото ценово равнище в България.

- Хармонизиране на акцизните ставки

От началото на 2007 г. се увеличи акцизът върху безоловните бензини с 20%, а при дизеловото гориво с 24%. Въведе се и акциз върху въглицата, кокса и електроенергията. Това доведе до оскъпяване на всички стоки и услуги по веригата, при които производствените разходи включват течни горива и енергоносители.

През следващите години до 2010 се очаква увеличение на акциза върху тютюневите изделия от 35 евро за 1000 къса до минимум 64 евро. Това означава увеличение на акциза с 83%. Върху него се начислява и ДДС, така че цените на цигарите ще се вдигнат с над 50%. През 2008 г. се очаква да се увеличи акцизът с 33% от предвиденото общо увеличение (тоест с около 10 евро за 1000 къса).

През 2008 г. се очаква ново увеличение на акциза на безоловния бензин (със 7,9%), газьола (с 12,1%), керосина (с 10,3%), кокса и въглицата (с 33,4%), електроенергията (с 20%). Всички тези повишения естествено ще увеличат цените на съответните стоки.

- Свободна търговия със страните-членки

Въвеждането на единната митническа тарифа на ЕС, която доведе до премахването на митата в рамките на Евросъюза и относително по-високите

ценови равнища в страните-членки на ЕС в сравнение със страната доведоха до засилване на износа на селскостопански стоки в рамките на ЕС. Данните за външната търговия на страната от стоковите борси показват значително увеличаване на износа в групите мляко и млечни продукти (с 35% увеличение на физическия обем през първото шестмесечие на 2007 г. спрямо съответния период през 2006 г.), ябълки и круши (нарастване на износа с 18 пъти за същия период), захар (нарастване на износа над 22 пъти³). Това влияе директно и върху цените на тези стоки на вътрешния пазар.

- Покриване на изискванията на ЕС и обща селскостопанска политика (ОСП)

Преработвателните предприятия в сектора на хранително-вкусовата промишленост трябваше да направят значими инвестиции, за да покрият изискванията и стандартите на ЕС. Като цяло, обаче, това са еднократни разходи, но категоризирането и одобряването на предприятията от ветеринарно-медицинските органи доведоха до излизане на светло на бизнеса и до намаление на конкуренцията в сектора, тъй като фирмите, които не отговарят на изискванията, биват затворени.

ОСП също оказва влияние върху ценовото равнище на селскостопанските продукти. Най-осезаем е ефектът върху пазара на мляко и млечни продукти, тъй като млечните квоти, въведени в страната от началото на 2007 г., ограничават производството на прясно краве мляко, което влияе върху предлагането и увеличава цената предвид увеличеното външно търсене.

- Либерализация на сектори

Либерализацията на българския авиационен пазар по отношение на достъпа и свободата на предлаганите въздушни услуги доведе до по-силна конкуренция в този сектор, до навлизане на нискобюджетни авиокомпаниии, което повлия по посока надолу върху цените на самолетните билети.

В края на 2006 г. беше либерализиран и секторът на тютюневите изделия и по този начин вносните цени на цигарите бяха освободени от административното им определяне от Министерския съвет. Това доведе до намаление на цените на цигарите както от внос, така и българско производство поради засилената

³ По материали на БНБ и данни от стоковите борси в страната.

конкуренция. В резултат от това до август 2007 г. приносът на цените на тютюневите изделия към натрупаната от началото на годината инфлация, измерена чрез ХИПЦ, беше отрицателен (-0,26 процентни пункта).

- Директни плащания и еврофондове

Директните плащания на земеделските производители и парите по предприсъединителните и структурните фондове на ЕС увеличават паричната маса в страната, което има пряк ефект върху относителните цени в икономиката и ценовото равнище като цяло. Ефектът към инфлацията е трудно да бъде оценен, тъй като няма отчет каква част от парите реално остават в икономиката и каква част се използват за закупуване на инвестиционни стоки и създаване на капитал и се изнасят. Размерът на тези средства ще се увеличи през следващите години, което повиши въздействието им върху цените в страната.

Мерки и политики за понижаване на инфлацията

Предложените мерки влияят върху предлагането в икономиката и от там върху цените.

- Предприемане на рестриктивна фискална политика , включително по отношение на заплатите в бюджетния сектор. Заплатите в бюджетния сектор и субсидираните държавни предприятия не трябва да растат по-бързо от производителността на труда и трябва да следват тренда на номинално повишение на заплатите в частния сектор, а не да го изпреварват.
- Премахване на търговските и нетърговските пречки пред търговията (доколкото позволява членството в ЕС).
- По-гъвкав пазар на труда и премахване на пречките пред наемане на работна ръка в страната от трети страни. Премахване на минималната работна заплата.
- Намаляване на административната тежест за бизнеса и въвеждане на функциониращо електронно правителство – това ще активизира бизнес предприемачеството, което влияе благоприятно върху предлагането.

- Увеличаване на свободния достъп до различни сфери – намаляване и опростяване на лицензите и регулациите; премахване на минимални цени и тарифи при регулираните професии. Според становище на ЕЦБ в пазарните сегменти със слаба конкуренция може да се наблюдава по-силна от очакваното динамика на заплатите и увеличаване на възможността за влияние върху цените, което поражда риск за ценовата стабилност⁴.
- Насърчаване на частните спестявания в икономиката чрез намаляване на облагането на труда; увеличаване на втория стълб на пенсионната система. Данъчното облагане води до свръхданъчно бреме и до изземване на ресурси от частния сектор, които биха могли да се използват за създаване на капитал.

Въпреки изискването за хармонизиране на данъчните ставки с ЕС, част от косвените данъци могат да бъдат намалени – например акцизът на пропан-бутана, който надвишава минималните изисквания на ЕС и премахване на акциза върху кафето.

- Реформи в публичния сектор – най-вече в секторите образование, здравеопазване, което да доведе до повече конкуренция в секторите и намаление на сивата икономика. Оптимизация на работата на държавната

⁴ Конкретни предложения за намаляване на административните бариери в туристическия сектор:

- премахване на категоризирането на барове и ресторанти, което представлява неоснователна пречка и не се прилага в друга държава;
- премахване на задължителния характер на категоризацията на заведенията за нощувка. В повечето страни това е доброволна процедура.
- намаление на таксите за регистрация на туристическите обекти;

Конкретни предложения за намаляване на административните бариери в сектора на хранително-вкусовата промишленост:

- опростяване на процедурите при търговия със зърно и търговия с други селскостопански продукти;
- оптимизиране на необходимостта от регистрация на фирмите в хранителния бранш едновременно към общините, Министерството на здравеопазването и Министерството на земеделието и продоволствието.

администрация с цел повишаване на гъвкавостта на работната сила. Намалението на държавната администрация и по-ефективното използване на публичните средства ще освободят ресурс, който може да се използва в частния сектор, вкл. и на пазара на труда.